AŞI BİLGİLENDİRME BEYANI

Ebola Aşısı:

Bilmeniz Gerekenler

Many vaccine information statements are available in Turkish and other languages. See www.immunize.org/vis

Türkçe ve diğer dillerde birçok aşı bilgilendirme beyanı mevcuttur. Bakınız www.immunize.org/vis

1. Neden aşı olalım?

Ebola aşısı Ebola virüsü hastalığını önleyebilir (*Zaire ebolavirüs*).

Ebola virüsü hastalığı en fazla insanları ve insan olmayan primatları (maymunlar, goriller ve şempanzeler gibi) etkileyen nadir bir hastalıktır. Ebola virüsü hastalığının salgınları çoğunlukla Afrika kıtasında ortaya çıkar.

Ebola virüsü, virüs bulaşmış ya da Ebola virüsü hastalığından ölmüş kişilerin veya hayvanların kan, vücut sıvıları veya dokuları ile doğrudan temas etmeyle yayılır.

Ebola virüsü hastalığı olan kişilerle yakın temasta bulunan aile bireyleri ve arkadaşlar ile sağlık çalışanları enfeksiyon açısından en yüksek risk altındadır. Seyahat edenlerin ya da Ebola virüsü bulaşmış biriyle yakın teması olmayan veya bakımını yapmayan kişilerin Ebola virüsü hastalığına yakalanma riski çok azdır.

Kişi Ebola virüsünü, ancak belirtileri ortaya çıktıktan sonra diğer insanlara bulaştırabilir. Ebola virüsü hastalığının belirtileri virüsle temastan 2 ilâ 21 gün sonra ortaya çıkabilir. Ebola virüsü hastalığının erken belirtileri arasında genellikle ateş, ağrı ve sızılar, boğaz ağrısı ve yorgunluk vardır; ve ardından ishal, kusma, açıklanamayan hemoraji ve kanama gibi belirtiler ortaya çıkar. Enfekte kişide daha sonra kırmızı göz, deri döküntüsü ve hıçkırık belirtileri görülebilir.

Ebola virüsü hastalığı genellikle ölümcüldür. İyileşme iyi bir destek tedavisine ve hastanın bağışıklık yanıtına bağlıdır. Son yıllarda kullanıma giren tedaviler de genel sağ kalımı artırmaktadır.

Ebola virüsü hastalığından kurtulan kişiler, iyileştikten sonra sağlık sorunları yaşayabilirler. En sık görülen sorunlar yorgunluk, baş ağrısı, kas ve eklem ağrısı, göz ve görme sorunları (bulanık görme, ağrı, kızarıklık ve ışık hassasiyeti gibi), kilo alımı, mide ağrısı veya iştahsızlıktır. Başka sağlık sorunları da ortaya çıkabilir. Hayatta kalanların bazı kişilerde hastalığı atlattıktan sonra virüs vücudun belirli bölgelerinde saklanabilir ve daha sonra tekrar şikâyetlere neden olabilir.

2. Ebola aşısı

Ebola aşısı kas içine enjeksiyon yoluyla tek doz olarak uygulanan canlı bir virüs aşısıdır. Bu aşı veziküler stomatit virüsünün Ebola virüsünden bir gen içerecek şekilde değiştirilmiş ve zayıflamış bir türünü içerir. Ebola aşısı, Ebola virüsünün tamamı yerine sadece Ebola virüsünden bir gen içerdiğinden, aşılanan kişide veya aşılanan kişiyle teması olan diğer kişilerde Ebola virüsü hastalığına neden olmaz.

CDC, Ebola aşısını Ebola virüsüne maruz kalma açısından yüksek risk altında olan, aşağıdaki durumlardaki **18 yaş ve üstü** yetişkinler için önermektedir:

- Ebola virüsü hastalığı salgınına müdahale edenler veya etmeyi planlayanlar
- Birleşik Devletler'de canlı Ebola virüsü içerme riski olan numunelerle ilgilenme olasılığı olan, biyogüvenlik seviyesi 4 ya da laboratuvar müdahale ağı tesislerinde çalışan laborantlar veya diğer personeller
- Birleşik Devletler'de federal veya eyalet tarafından belirlenmiş özel patojen tedavi merkezlerinde çalışıp Ebola virüsü hastalığından şüphelenilen veya teyit edilen hastaların bakımı ve taşınmasına dâhil olan veya olabilecek sağlık personeli

Genişletilmiş erişimli Araştırılmakta olan Yeni İlaç (IND) programı kapsamındaki kişiler için ilk dozdan en az 6 ay sonra yapılan rapel doz Ebola aşısı mevcuttur. Rapel doz uygunluğu bireysel olarak değerlendirilir. Sorularınız varsa sağlık uzmanınızla konuşunuz.

3. Sağlık uzmanınız ile konuşunuz

Aşı yapılan kişide aşağıdaki durumlar mevcutsa bunları aşıyı yapan kişiye söyleyiniz:

- **Önceki bir Ebola aşısına karşı alerjik reaksiyon** gösterdiyse veya pirinç proteini dâhil olmak üzere **ciddi, yaşamı tehdit eden** herhangi bir **alerjisi** varsa
- **Gebeyse** ya da gebe kalmayı planlıyorsa veya **emziriyorsa**
- **Zayıflamış bir bağışıklık sistemi** varsa veya **zayıflamış bağışıklık sistemi olan biriyle yakın temas halindeyse**

U.S. Department of Health and Human Services
Centers for Disease Control and Prevention

Bazı durumlarda, sağlık uzmanınız Ebola aşısını daha sonraki bir ziyarete ertelemeye karar verebilir.

Soğuk algınlığı gibi hafif rahatsızlıkları olan kişiler aşılanabilir. Orta veya ağır derecede hasta olan kişiler Ebola aşısı için genellikle iyileşene kadar beklemelidir.

Sağlık uzmanınız size daha fazla bilgi verebilir.

4. Aşı reaksiyonu riskleri

- Ebola aşısından sonra enjeksiyonun yapıldığı yerde ağrı, şişlik ve kızarıklık olabilir.
- Ebola aşısından sonra baş ağrısı, ateş, kas ağrısı, bitkinlik veya yorgunluk, bulantı, deri döküntüsü (içi sıvı dolu kesecikler dâhil) ve anormal terleme olabilir.
- Ebola aşısı sonrasında eklem ağrısı veya şişlik oluşabilir. Nadiren de olsa eklem ağrısı veya şişmesi şiddetli ve uzun süreli olabilir.
- Ebola aşısından sonra yeni ortaya çıkan ya da kötüleşen eklem iltihabı ortaya çıkabilir. Bu durum en sık kadınlarda ve eklem iltihabı öyküsü olan kişilerde görülür.
- Ebola aşısından sonra belirli beyaz kan hücresi sayıları normalden daha düşük olabilir, ancak bu durum bir hastalık değildir ve normale döner.

Ebola aşısı canlı bir virüs içerir. Aşı virüsünün diğer insanlara bulaşması mümkündür. Aşılanan kişiler Ebola aşısından sonra virüsün yayılmasını önlemek için önlemler almalıdır:

- En az 6 hafta kan bağışı yapmayınız.
- 2 hafta boyunca iğne, jilet, diş fırçası, yiyecek/içecek kap ve tabaklarını paylaşmaktan ve ağız açık öpüşmekten kaçınınız.
- 2 ay boyunca gebeliği önlemek için etkili bariyer yöntemleri kullanınız.
- 6 haftaya kadar yüksek riskli kişilerle yakın temastan kaçınmayı önemseyiniz. Yüksek riskli kişiler zayıflamış bağışıklık sistemi olanları, gebeleri veya emzirenleri ve 1 yaşından küçük çocukları içerir.
- Çiftlik hayvanlarını en az 6 hafta kan veya vücut sıvılarına maruz bırakmaktan kaçının.
- Aşıdan sonra döküntü çıkarsa iyileşene kadar bir bandajla kapatınız. Kullanılmış bandajları kapalı bir plastik torbaya atınız. Ellerinizi sabun ve suyla yıkayınız.

İnsanlar bazen aşılanma dâhil olmak üzere tıbbi bir işlemden sonra bayılırlar. Başınız dönerse, görme değişikliğiniz veya kulaklarınızda çınlama olursa bu durumu aşıyı yapan kişiye bildiriniz.

Herhangi bir ilaçta olduğu gibi aşının da ağır bir alerjik reaksiyona, diğer ciddi bir tıbbi hasara ya da ölüme neden olma ihtimali çok düşük olsa da vardır.

5. Ciddi bir reaksiyon olursa?

Alerjik bir reaksiyon aşılanan kişi klinikten ayrıldıktan sonra meydana gelebilir. Eğer ağır alerjik reaksiyon belirtileri (kurdeşen, yüzün ve boğazın şişmesi, nefes darlığı, hızlı kalp atışı, sersemlik veya güçsüzlük) görürseniz **9-1-1**'i arayınız ve kişiyi en yakın hastaneye götürünüz.

Sizi endişelendiren diğer belirtiler için sağlık uzmanınızı arayınız.

Olumsuz reaksiyonlar "Aşı Sonrası Olumsuz Olay Bildirim Sistemi" ne (VAERS) bildirilmelidir. Sağlık uzmanınız genellikle bu durumu bildirecektir; fakat bunu kendiniz de yapabilirsiniz. **www.vaers.hhs.gov** adresindeki VAERS web sitesini ziyaret ediniz veya **1-800-822-7967** numaralı telefonu arayınız. *VAERS sadece reaksiyonları bildirmek içindir ve VAERS personeli tıbbi tavsiye vermez.*

6. Karşı Önlem Zarar Tazminatı programı

Karşı Önlem Zarar Tazminatı Programı, belirli ilaçlar veya aşılardan ciddi şekilde zarar görmüş belirli kişilerin tıbbi bakım masraflarının ve diğer özel harcamalarının ödenmesine yardımcı olabilecek federal bir programdır. Ebola aşısından zarar gördüyseniz, programın **www.hrsa.gov/cicp** adresindeki web sitesini ziyaret ederek veya **1-855-266-2427 (855-266-CICP)** numaralı telefonu arayarak bu Program hakkında daha fazla bilgi edinebilirsiniz.

7. Nasıl daha fazla bilgi edinebilirim?

- Sağlık uzmanınıza danışınız.
- Yerel ya da devlet sağlık birimlerini arayınız.
- Aşı prospektüsleri ve ek bilgiler için Gıda ve İlaç Dairesi'nin (FDA) web sitesini ziyaret ediniz.
  www.fda.gov/vaccines-blood-biologics/vaccines
- Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (CDC) ile temas kurunuz:
  - **1-800-232-4636 (1-800-CDC-INFO)** numaralı telefonu arayınız ya da
  - CDC'nin **www.cdc.gov/vhf/Ebola/index. html** adresindeki web sitesini ziyaret ediniz.

Turkish translation provided by Betül Polatdemir, MD, Losante Children's and Adult Hospital, Ankara, Turkey, and Nur Polatdemir Çevik, Near East University, Nicosia, Cyprus